

Wees op je hoede als luidkeels respect wordt geëist voor een beroepsgroep



Een collega wees me erop, en toen hoorde ik 'm ook. 'Schooldirecteuren, dankjewel!', klonk een warme stem door de auto. In de radioreclame worden de 7.500 schooldirecteuren in het Nederlandse basisonderwijs geprezen, omdat zij ervoor zorgen 'dat niet alleen uw kind met plezier naar school gaat, maar ook de leraren'. De anderhalf miljoen basisschoolleerlingen hebben 'allen evenveel recht op goed onderwijs', zegt de stem. 'Dat is vanzelfsprekend, maar niet altijd even makkelijk.'

Het is een vreemde timing, midden in een onderwijs-crisis. De reclame blijkt afkomstig van het Schoolleidersregister PO, waar je terecht kunt als je een schoolleider zoekt. Die moet je met een lantaarntje opsporen, want het tekort aan schoolleiders in het basisonderwijs is met 15 procent onvervulde vacatures gevaarlijk hoog. Het is je reinste zelffelicitatie dus, en een poging tot cosmetisch oppimpen van de reputatie van het beroep.

Je moet altijd op je hoede zijn als er luidkeels respect wordt geëist voor een beroepsgroep – kennelijk ontbreekt dat respect – en als een vak wordt aangeprezen als prachtig en nuttig. Vaak gaat het om loeizware banen in de (jeugd) zorg en het onderwijs – prachtig en nuttig, vind ik ook – waarvoor men niet in de rij staat en die niet goed genoeg worden betaald. Bankanalisten en hartchirurgen hebben gek genoeg nooit 'het mooiste vak van de wereld'.

Niet dat ik schooldirecteuren een compliment wil onthouden, want het is een hondsmoeilijke baan. Ik heb grote bewondering voor hen. Ga er maar aan staan: de druk van ouders die het allerbeste willen voor hun lieveling, of die verzuimen op te voeden, de zorg voor leerlingen die lijden onder armoede of geweld, het managen van de schoolorganisatie, het tevreden houden van het lerarenteam, personeel zoeken dat er niet is, de druk van het schoolbestuur verdragen en de druk van de inspectie om de prestaties op peil te houden – als dat mislukt, wordt de directeur verantwoordelijk gehouden.

Toch staan er een paar onwaarheden in het opgetogen reclametekstje. Ik geloof niet dat alle leraren met groot plezier naar hun werk gaan, anders was het beroep wel meer geliefd, het aantal afhakers minder groot en het ziekteverzuim lager. Het lerarentekort in het basisonderwijs is weer gegroeid, nu landelijk 9,7 procent, in de grote steden zo'n 25 procent. Dat de meeste Nederlandse kinderen met plezier naar school gaan is waar – hulde aan de leraar – maar dat zij het goede onderwijs krijgen waarop ze recht hebben is níét waar, gezien de gemiddeld matige en dalende leerresultaten.

De tekortschietende kwaliteit is niet de schuld van één partij, maar van jarenlange verwaarlozing, door overheid, schoolbesturen en lerarenopleidingen, van de kwaliteit van het onderwijs, en het ontbreken van vaste standaarden voor vereiste kennisniveaus en beoordeling. Lees het uitstekende recente artikel op Redhetonderwijs.com van vakdidacticus Nederlands Theo Witte: *Naar een professionele cultuur voor het beroep van leraar - Voorstellen voor een fundamentele aanpak van het kwalitatieve lerarentekort*. Wittes zinnige voorstellen berusten op vier pijlers: professionele vakverenigingen, beroepsstandaarden, verplichte professionalisering en professionele infrastructuur. Het is zaak dat lerarenopleidingen, scholen, universiteiten en overheid gezamenlijk vaststellen wat kinderen moeten leren en hoe ze dat het beste doen, en controleren óf ze het ook leren.

Je helpt schoolleiders door ze goede nascholing aan te bieden. Niet bij een van de tientallen dure commerciële bureautjes met hun cursussen leiderschap en onderwijs-innovatie, maar aan universiteiten en hogescholen, onder toezicht van de overheid, waar je leert hoe je op jouw school effectief en kennisrijk onderwijs geeft. Dat doet meer voor de reputatie van het beroep dan gejubel over dat machtig mooie vak.